

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno diplomantky: Tereza Hospůdková

Téma a rozsah práce: Metodika vyšetřování sexuálních trestných činů (vybrané problémy)

Datum odevzdání práce: 3. 5. 2023

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Zdeněk Konrád, CSc.

Oponent diplomové práce: JUDr. Jiří Krupička, Ph.D.

Míra podobnosti dle kontroly na plagiáty: 12 %

Míra podobnosti dle kontroly Turnitin: 28 %

1. **Aktuálnost (novost tématu):** Diplomantka si pro svou práci zvolila téma vybraných problémů metodiky vyšetřování sexuálních trestných činů, své téma však (poměrně rozumně) omezila jen na trestný čin znásilnění. Ačkoliv je znásilnění tradičním trestným činem objevujícím se (pod různými pojmenováními) v trestních zákonech již velmi dlouho, nejedná se o téma neaktuální, ba naopak. Způsoby jeho vyšetřování se neustále vyvíjejí a s tím vzniká i potřeba tento vývoj reflektovat.

2. Náročnost tématu na:

a. Teoretické znalosti

Autorka v diplomové práci prokázala dostatečné teoretické znalosti jak z hlediska samotné kriminalistiky, tak i kriminologie a trestního práva hmotného. To je patrné v celé její práci, která má charakter interdisciplinární, kdy se autorka zaměřuje na různé vědní obory, které mohou do vyšetřování znásilnění vstupovat.

b. Vstupní údaje a jejich zpracování

Diplomantka rovněž prokázala dostatečnou orientaci v odpovídajících materiálech a dokázala oddělit pro její práci podstatné zdroje od těch nepodstatných. Musela vycházet zejména z monografií a odborných článků na toto téma. Získávání vstupních údajů k danému tématu přitom s ohledem na interdisciplinární pojetí práce nebylo jednoduché, přesto se s tím diplomantka dobře vypořádala.

c. Použité metody

Při vytváření své práce autorka používala standardních vědeckých metod typických pro danou problematiku, zejména komparaci a (kritickou) analýzu textů, ale i zobecňování vyšetřovací a soudní praxe.

3. Kritéria hodnocení práce:

a. Splnění cíle práce a samostatnost při jejím zpracování

Autorka si hned v úvodu práce stanovila za cíl popsat specifika a problematické aspekty metodiky vyšetřování trestného činu znásilnění z pohledu trestního práva, kriminologie a kriminalistiky. Vedle toho se na prostudovaných skutečných případech snažila ověřit své hypotézy stran existence (či neexistence) předchozího vztahu mezi pachatelem a obětí, prevalence znásilnění spáchaných cizinci, nejčastějšího uloženého trestu a existence či neexistence sexuální parafilie u pachatele. Tohoto odvážného (a částečně poněkud obecně

stanoveného) cíle se chopila poměrně zdařile a je možné konstatovat, že ve své práci stanovených cílů dosáhla samostatně a způsobem, který více jak odpovídá požadavkům na obdobný druh (základní) vědecké práce.

b. Formální členění práce a její logická stavba

Předložená práce splňuje po formální stránce všechny požadavky. Celkově je vypracována na 99 stranách, přičemž vlastní text včetně úvodu a závěru obsahuje 85 stran. Nechybí abstrakt v českém a anglickém jazyce i seznam klíčových slov.

Text sám je přehledně strukturován do 5 kapitol, které se dále člení na jednotlivé podkapitoly. Takto pojatou strukturu autorka doplnila úvodem a synergičtým závěrem, což odpovídá obvyklému způsobu vnitřního dělení diplomových prací. První kapitola obsahuje velmi obecný vhled do právní úpravy znásilnění, jejího historického vývoje a (doslova minimalistické) srovnání se slovenskou právní úpravou. Následuje kapitola o (pouze některých) kriminologických aspektech znásilnění (Mýty o znásilnění, typologie, pachatelé a oběti). Ve třetí kapitole se autorka zabývá kriminalistickou charakteristikou znásilnění; fakticky se však zabývá kriminální situací a základním klasifikacím znásilnění dle vztahu pachatel – oběť, popř. způsobu spáchání znásilnění. Těžiště teoretické části práce leží v předposlední kapitole pojednávající o teoretických poznatcích metodiky vyšetřování znásilnění (všech jejích komponentách). Poslední kapitola pak předkládá čtenáři výsledky vlastního šetření autorky v celkem 26 spisech Obvodních soudů pro Prahu 1 a 7 a Okresního soudu Praha-západ a 42 trestních rozsudků. Diplomantka tak pro svou práci zvolila logickou strukturu, která čtenáři pomáhá v dobré orientaci v práci. Autorka při svém výkladu postupuje od obecného ke konkrétnímu, což napomáhá lepšímu pochopení ze strany čtenáře. Ke zvolené struktuře má ovšem oponent jednu negativní připomínku, a sice že se jako příliš rozsáhlý jeví teoretický výklad o všech komponentách metodiky vyšetřování znásilnění (zejména v případě kap. 4.7), jež rozhodně nejsou tak zajímavé (a ze své podstaty ani přínosné) jako výsledky vlastního šetření autorky. Práci by tak dle oponenta slušelo menší rozsah teorie, popř. redukce jednotlivých komponent a zevrubnější analýza zbývajících z hlediska specifik znásilnění.

c. Práce se zdroji (včetně využívání cizojazyčných zdrojů a citací):

Autorka s ohledem na zvolené téma zvolila dostatečný a reprezentativní okruh pramenů, včetně několika (málo, tj. 3) zahraničních; ovšem s ohledem na to, že se nejedná o téma omezené pouze na českou národní úroveň, mohl být dle oponenta počet zahraničních pramenů větší. Autorka správně v práci rozlišuje mezi citací a parafrází. Zcela nevhodně však na několika místech využívá sekundární prameny, nikoliv primární, takže např. na str. 29 odkazuje v textu na Barlowa, ačkoliv v poznámce pod čarou jako pramen uvádí publikaci od kolektivu prof. Gřivny. Diplomantka správně odkazuje na internetové zdroje, u kterých uvádí kromě kompletní webové adresy i datum zobrazení. Autorka v práci využívala citační zkratku „tamtéž“ (ovšem nikoliv důsledně – např. pozn. č. 49 vůči č. 48), ještě větší přehlednosti odkazů na prameny by však přispělo i využití citační zkratky „cit. dílo“.

d. Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Hloubka autorkou provedené analýzy tématu se jeví s ohledem na rozsah práce jako více než dostačující, její analýza cizích textů a poznatků je zdařilá, tyto „dobře“ kompiluje a seřazuje do svého autorského textu. Diplomantka cizí názory nejen v práci přejímá, ale dokáže čtenáři na několika místech předkládat i své názory na dané téma. Oponent dále musí vyzdvihnout snahu autorky o vlastní empirický výzkum, navíc na již reprezentativním vzorku více jak 60 případů. Škoda jen, že jí nebylo umožněno nahlédnout do většího

množství spisů a byly jí ve většině poskytnuty jen anonymizované rozsudky. Nicméně tak velký vzorek již zajímavý obraz o vyšetřování a posuzování různých případů znásilnění jistě poskytuje. Sympatické je i to, že autorka nejenže předkládá poznatky z jednotlivých případů, ale snaží se je i sama zobecňovat do dílčích závěrů o pachatelích, obětech, místech činu apod. Tyto poznatky současně také organicky zařazuje do předcházejícího teoretického výkladu, takže ten díky tomu působí „osvěžujícím“ dojmem.

e. Úprava práce (text, grafy, tabulky)

Úprava práce je na dobré úrovni. Členění do jednotlivých kapitol a podkapitol je přehledné a logické. Práce s poznámkovým aparátem je rovněž na požadované úrovni. Práce pak obsahuje nemalé množství grafů k pěknému dokreslení výkladu autorky.

f. Jazyková a stylistická úroveň

Autorský text diplomantky je poměrně čtivý, na dostatečné stylistické úrovni, který je i pro laického čtenáře srozumitelný. Práce netrpí velkým množstvím gramatických chyb a překlepů.

4. Konkrétní připomínky oponenta k práci

- Diplomantka se dle názoru oponenta až příliš inspirovala již dříve obhájenými pracemi na totožné téma (pravděpodobně Jany Somogyiové či Lucie Cermanové, oboje obhájeno v roce 2021, u obou vedoucí práce doc. JUDr. Zdeněk Konrád, CSc.), od nichž zřejmě přebrala systematiku a do značné míry také obsahovou náplň práce, byť se nejedná o plagiát.
- Čísla stránek v obsahu vůbec neodpovídají vlastnímu textu.
- Diplomantka v úvodu uvádí, že znásilnění spolu s pohlavním zneužitím představují nejzávažnější trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Úplně přitom pomíjí sexuální nátlak.
- Pojednání autorky o josefinském trestním zákoníku a trestním zákoníku z roku 1803 na str. 10 je zcela bez vztahu k trestnému činu znásilnění.
- Citace z trestního zákona z roku 1961 na str. 14 je až v podobě posledního znění z roku 2009, a tedy neodpovídá úpravě v době jeho přijetí v roce 1961, o níž autorka v textu hovoří.
- Oponent nesouhlasí s tím, že by novelizace zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s uvedením trestného činu znásilnění ve výčtu § 7 byla jakkoliv přínosná. Pokud opravdu není představitelné, aby právnické osobě mohlo být znásilnění přičítáno, pak by právnická osoba tak jako tak nebyla za znásilnění odpovědná, takže výslovné uvedení tohoto trestného činu ve výčtu by bylo zbytečné. Podle oponenta však představitelné je – např. pokud by znásilnění bylo používáno v rámci právnické osoby zaměřené na obchodování s lidmi nebo na různé sexuální služby, výrobu pornografie apod.
- Komparace právní úpravy toliko s jedinou zemí, navíc Slovenskem a ve velmi strohé formě je opravdu nedostatečná.
- To, že slovenská právní úprava neuvádí trestnost přípravy ve zvláštní části trestného zákona, neznamená, že by příprava znásilnění trestná nebyla (str. 23). Naopak, slovenská úprava spojuje na rozdíl od naší úpravy trestnost přípravy již se zločinem, tj. úmyslným trestným činem s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody převyšující 5 let. Příprava znásilnění i sexuálního násilí tak je na Slovensku trestná ve všech základních i kvalifikovaných skutkových podstatách těchto trestných činů.

- V příkladu znásilňujícího otce na str. 26 diplomantka při kritice „toliko“ podmíněného odsouzení znásilňujícího otce (24 T 52/2021) zcela pomíjí, že odsouzenému bylo vedle toho uloženo ochranné léčení ústavní formou...
- Na str. 44 a 45 (kapitola 3.3.2) a dále v kap. 3.3.3 autorka zaměňuje znásilnění za pohlavní zneužití. Pokud totiž bude pohlavní styk dobrovolný, nepůjde o znásilnění, nýbrž pohlavní zneužití. Uvedená nepřesnost pramení z toho, že autorka v této části výkladu vycházela jen z obecných učebnic kriminalistiky (metodiky vyšetřování), kde je výklad obecně k sexuálním trestným činům, nikoliv z publikací věnujících se přímo znásilnění.

5. Celkové zhodnocení a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Bez ohledu na výše zmíněné připomínky lze uzavřít, že předložená práce představuje dobré a kvalitní zpracování tématu.

Z toho důvodu doporučuji předloženou práci k obhajobě.

Při ústní obhajobě by diplomantka měla zodpovědět tuto otázku: Jaká úskalí spatřujete v právní úpravě znásilnění, jež trestá pohlavní styk bez výslovného souhlasu poškozeného?

V případě úspěšné obhajoby navrhuji práci hodnotit klasifikačním stupněm: 1 – 2.

V Praze dne: 9. 5. 2023

JUDr. Jiří Krupička, Ph.D.
oponent diplomové práce